

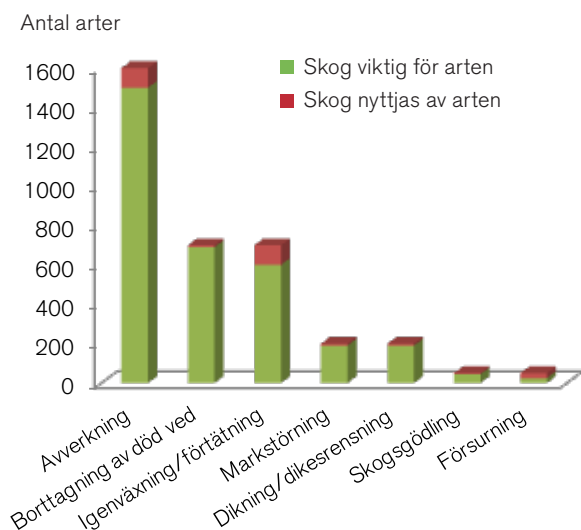
Varför skogsarterna blir rödlistade

Den bakomliggande anledningen till att många skogsarter är rödlistade är att det svenska skogslandskapet sedan mitten av 1900-talet storskaligt omvandlats av trakthyggesbruket i syfte att få en hög virkesproduktion. När skogens miljöer ändras så ändras också förutsättningarna för djur, växter och svampar. Stora miljöförändringar medför stora artförändringar. Skogens arter har under många miljoner år utvecklats och anpassats till naturskogens dynamik. Under ett par tusen år har vi människor i ökande grad nyttjat och påverkat skogen, dess livsmiljöer och därmed också dess arter. Det är dock först under senare delen av 1900-talet som den svenska skogen snabbt omvandlats till produktionsskog. Även om avsatta skogsreservat och skogsbrukets frivilliga miljöinsatser de senaste åren kan te sig omfattande, har förändringarna i skogen de senaste decennierna varit mycket stora. Oundvikligen kommer arter som är speciellt anpassade till naturskogens dynamik att minska och i vissa fall försvinna. Vilka arter som kommer att beröras, och i vilken utsträckning är direkt kopplat till i hur hög grad skogsmiljöerna kommer att minska och förändras. För en del arter går det att kompensera förlusten av naturskogsartade miljöer med liknande,

skapade strukturer med hjälp av genomtänkt och väl utförd miljöhänsyn. För andra arter som kräver lång kontinuitet, riktigt gamla träd eller grov död ved av speciella kvaliteter kommer det krävas omfattande områdesskydd och riktade, långsiktiga naturvårdsinsatser.

Skogslandskapet utvecklas på likartat sätt i Finland, Norge och Sverige till brukade skogar som i huvudsak består av samma trädslag, är likåldriga och enskiktade. De har en kortare omloppstid och små mängder naturligt skapad död ved. I takt med att naturvårdsmässigt värdefulla skogar avverkas och ersätts av modernt brukade skogar fortsätter därför många arters populationer att minska. Alltsedan de första svenska rödlistorna togs fram i början av 1990-talet har populationsstorlekarna för omkring 450 av dessa arter kontinuerligt bedömts minska. Deras populationsstorlekar är alla betydligt lägre idag än de var för 20 år sedan.

Avverkning i olika former är den främsta anledningen till att arter blir rödlistade (figur 11). Särskilt allvarligt är att äldre skog som aldrig varit kalavverkad, och ofta innehåller arter som är associerade till sådan skog, huggs ner. Den ersätts av planterad eller sådd produktionsskog som med dagens miljöhänsyn inte kommer att kunna skapa liknande förutsättningar för skogens mångfald som naturskogen. Många arter är också missgynnade av avverkning av enskilda träd i skog eller andra trädmiljöer, t.ex. hagar, parker och stadsnära skogar. Detta problem är särskilt påtagligt i södra Sveriges artrika träd bärande miljöer, ofta med ett stort inslag av ädellövträd.

Figur 11. Figuren visar de främsta faktorerna som har stor negativ effekt på rödlistade skogsarter, och hur många arter som påverkas (avrundade värden). Med avverkning avses såväl slutavverkning som röjning, gallring och borttagande av enskilda träd. Sammanställningen baseras på ett stickprov av informationen i ArtDatabankens databas över rödlistade arter. Eftersom en art kan påverkas negativt av flera faktorer överstiger totalsumman det totala antalet rödlistade skogsarter.